

УДК 811.161.2'373.21

doi: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2019.71.10385>

СКЛАДЕНІ МІКРОТОПОНІМИ ПІВНОЧІ ЛЬВІВЩИНИ

Оксана ПРОЦЬ

*Технічний коледж
Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя,
вул. Тарнавського, 7, Тернопіль, Україна, 46024,
тел. 097 197 45 52
e-mail: proc1985@ukr.net*

Досліджено особливості функціонування складених мікротопонімів півночі Львівської області. Виявлено, що проаналізовані багатокомпонентні назви виникли внаслідок лексикалізації та онімізації словосполучень прикметника та іменника, іменника та іменника, поєднаних зв'язком безпосереднього та опосередкованого керування, числівника та іменника.

Ключові слова: антропонім, апелятив, атрибут, мікротопонім, ойконім.

Постановка проблеми. Мікротопоніми є одним із найбільш динамічних класів топонімії. Їхня поява та функціонування суттєво залежить від позамовних чинників (природних особливостей місцевості, ментальності народу, господарської діяльності населення, історико-політичних, соціально-економічних умов тощо). Місцеві географічні найменування зазвичай не засвідчують документально. А тому важливим завданням є насамперед зібрати та дослідити назви дрібних географічних об'єктів кожного регіону, адже в них закодована безцінна етнокультурна, історична, мовна інформація.

Вивчення особливостей структурно-словотвірної організації мікротопонімів необхідне для розуміння специфіки деривації будь-якого класу власних назв, поглиблює дослідження словотвору української мови, збагачує та розширює вивчення місцевих говірок. Окрім цього, мікротопонімія – це багатий фактографічний матеріал, всебічний аналіз якого дає змогу простежити процес номінації географічних об'єктів, зрозуміти закономірності функціонування топонімів, уточнити теоретичні засади ономастики в цілому. А тому вивчення найменувань дрібних географічних об'єктів певного регіону України **актуальне**, потрібне.

Метою цієї статті є дослідити специфіку творення та функціонування складених мікротопонімів, які поширені та характерні для мікротопонімії як класу пропріальної лексики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання творення місцевих географічних найменувань різних регіонів в українському мовознавстві розглядають у своїх працях В. Баньої [1], Л. Білінська [2], Н. Вебер [3], О. Заїнчковська [4], Н. Лісняк [5], О. Лужецька [6], Н. Сокіл [11], Н. Яніцька [14] та ін.

Складені найменування (багатокомпонентні сполуки) найбільше з-поміж усіх класів пропріативів властиві структурно-словотвірній організації мікротопонімів (порівняймо [7: 381; 10: 65; 11: 119]). Така особливість назв дрібних географічних об'єктів свідчить про відносну молодість і нестійкість цих онімів [7: 381].

В ономастиці є певна невизначеність у вживанні терміна на позначення багатокомпонентного топоніма: складений топонім, топонімічне словосполучення [9: 166], фразеологічний топонім [13: 84] тощо. У роботі використовуємо термін “*складений мікротопонім*”, який вказує на структуру назви.

Виклад основного матеріалу. Виникнення багатокомпонентного найменування спричинене насамперед об’єктивною дійсністю. Якщо в певній місцевості є декілька географічних об’єктів з однаковими чи подібними ознаками, властивостями, то для їхньої ідентифікації недостатньо лише назвати тип об’єкта (наприклад, *Став, Горб, Поле* тощо). Тому при номінації цих об’єктів для їхнього розрізнення і чіткої локалізації вживають додаткові компоненти (здебільшого диференційний атрибут). Окрім цього, складені назви більш конкретні і точні порівняно з простими.

Поява мікротопонімів аналізованої структури зумовлена також специфікою людського мислення і пам’яті. Як зазначає О. В. Суперанська, майже неможливо присвоїти всім об’єктам однієї території різні назви. Людині важко запам’ятати значну кількість несхожих одне на одного найменувань [12: 69].

Багатокомпонентні мікротопоніми утворено внаслідок лексикалізації та онімізації підрядних словосполучень. За структурою ці назви близькі до синтаксичних сполучень, але мають основний наголос і невільний порядок компонентів. Це одна цілісна номінативна одиниця.

Такі найменування, на думку І. С. Просвірної, є поєднанням кваліфікатора, диференціатора та ідентифікатора. Перший компонент називає, кваліфікує географічний об’єкт. Він найчастіше виражений іменником. Диференціатор (зазвичай прикметник, інколи числівник, іменник) виконує функцію виокремлення денотата з-поміж інших. Останній компонент позначає тип географічного об’єкта і не завжди словесно оформлений [8]. Наприклад, у структурі мікротопоніма *Горбата Нивка* (горб, В’язова Жвк) виділяємо такі частини: кваліфікатор – опорне слово *Нивка*; диференціатор – атрибутивний компонент *Горбата*; ідентифікатор – географічний термін *горб*. Останній компонент може мати план вираження тоді, коли збігається з кваліфікатором (*Глибока Долина* (долина, Паликорови Брд)). Враховуючи під час аналізу тричленну структуру оніма, можемо простежити мотиви номінації, а також виявити омонімічні мікротопоніми (наприклад, назви *Ксьондзів Горб* (горб, Нова Кам’янка Жвк; поле, Погарисько Жвк; сінокіс, Куткір Бск), де при тотожних кваліфікаторі (*Горб*) та диференціаторі (*Ксьондзів*) – різні ідентифікатори (відповідно *горб, поле, сінокіс*).

Нерідко складені географічні найменування стають однолексемними. Спрощення багатокомпонентної назви, її конденсація спричинені дією закону мовленнєвої ощадності, назвотворчої традиції обстежуваної території (з домінуванням простих утворень). Процес такого переходу відбувається декількома шляхами:

1) упущення (еліпсис) одного з компонентів мікротопоніма складеної структури:

а) втрата кваліфікатора (опорного слова) і субстантивізація диференціатора, вираженого прикметником: *Дячукове Поле* (поле, Лубнівка Ск) → **Дячукове*; **Кругле Болото* → *Кругле* (болото, Грицеволь Рдх). Такий процес розвитку складеної назви властивий насамперед мікротопонімам, похідним від сполучення присвійного прикметника, а також відносного (відойконімного) та іменника;

б) пропуск диференціатора: *Гутянський Ліс* (ліс, Бояничі Ск) → **Ліс* (однак, імовірно, за умови того, що в названому населеному пункті є не один, а кілька лісових масивів, то в результаті отримуємо інше найменування – **Гутянський*);

2) універбізація багатокомпонентного оніма: **Сінокіс Космача* → *Космачиха* (сінокіс, Красне Бск); **Ліс Коло Павлова* → *Павлівщина* (ліс, Новий Витків Рдх) тощо.

Нерідко складені мікротопоніми у процесі свого розвитку набувають іншої структури, крім простої:

1) прийменникової конструкції внаслідок втрати кваліфікатора: **Поле за Файков* → *За Файков* (поле, Липина Брд);

2) композита (складної назви): **П'ять Хаток* → *П'ятихатка* (частина села, Розжалів Рдх).

Об'єктом пропонованого дослідження є мікротопонімія півночі Львівської області (зібрано понад 15 500 одиниць). Згідно зі сучасним адміністративним поділом України, це територія Бродівського, Буського, Жовківського, Кам'янка-Бузького, Радехівського та Сокальського районів Львівщини.

Словотвірний аналіз мікротопонімікону північних районів Львівської області показав, що 18,31% найменувань дрібних географічних об'єктів мають складену структуру. З погляду морфологічного вираження стрижневого слова, майже усі назви є іменниковими словосполученнями. Мікротопоніми розглядаємо за частиномовною належністю компонентів: “прикметник + іменник”, “числівник + іменник”, “іменник + іменник”.

“Прикметник + іменник” (інколи “іменник + прикметник”).

У складених мікротопонімах кваліфікатор (опорне слово) зазвичай виражений географічним терміном, а диференціатор вказує на розмір, форму, якість, належність та інші ознаки об'єкта.

У найменуваннях, які мають форму іменникових словосполучень, залежними словами є прикметники різних розрядів:

1) “якісний прикметник (у пре- і постпозиції) + іменник”. Диференціатор у таких назвах виконує атрибутивну функцію і характеризує об'єкт щодо:

а) його забарвлення:

Біла Глина (ліс, Княже Ск), **Біла Гора** (гора, Циків Бск), **Жовте Болото** (присілок, Туринка Жвк), **Зелені Острови** (сінокіс, Шишаки Ск), **Червоний Камінь** (поле, Зарудці Жвк), **Чорна Лоза** (гальявина, Боратин Брд) тощо. Найменування, мотивовані забарвленням названого дрібного географічного об'єкта, зазвичай містять оцінку зовнішнього вигляду денотата, його властивостей. У мікротопонімії регіону представлено *білий, червоний, зелений, чорний* кольори, які є домінантами в картині світу. Вони визначають відповідне забарвлення мікрооб'єкта (наприклад, *червоний* у складі найменування вказує на відповідний характер ґрунту (з домішками глини, руди), води (наприклад, **Червона Вода** (потік, Рата Жвк)), *білий* – на домішки вапняку, опаку (**Біла Ріка** (потік, Запитів Км-Бзк), **Білий Горб** (горб, Ленків Бск)), чистий, рідкий ліс чи відповідну породу дерев у ньому (ясена) (**Білий Ліс** (ліс, Оплітна Жвк)), *зелений* викликає асоціації з кольором трави, дерев (**Зелений Гай** (частина села, Станин Рдх)), а *синій* здебільшого номінував глибокі водойми (**Синє Вікно** (вікно, Жарків Брд)), *чорний* вказував зазвичай на негативні властивості названого географічного об'єкта (непрохідні місця (чагарники, болота, глибокі рови тощо; наприклад, **Чорний Вир** (озеро, Тишиця Км-Бзк), **Чорний Ставок** (ліс, Старе Село Жвк), **Чорні Рогачки** (ліс, Куткір Бск)).

б) величини, розміру:

Велика Дебра (яр, Магерів Жвк), **Великий Забуг** – **Малий Забуг** (сінокіс, Ракобовти Бск), **Великий Платан** (ліс, Синьків Рдх), **Високий Горб** (ліс, Гаї-Смоленські Брд), **Глибокий Рів** (рів, Накваша Брд), **Довга Лоза** (поле, Савчин Ск), **Широка Дубина** (поле, Завидче Рдх). Здебільшого мікротопоніми, які містять оцінку об'єкта щодо його

величини, виникли від лексем *великий* – *малий*, *довгий* – *вузький*, *високий*, *широкий* тощо. Складені назви з параметричним атрибутом (*великий*, *малий*) інколи утворюють повні (**Великі Лосини** – **Малі Лосини** (частини села, Лосини Жвк), **Великий Желехів** – **Малий Желехів** (частини села, Великосілки Км-Бзк)) та часткові корелятивні пари (**Переспа** – **Мала Переспа** (частина села, Переспа Ск)).

в) форми:

Крива Долина (поле, Теребежі Бск), **Криве Коліно** (озеро, Деревляни Км-Бзк), **Кругле Болото** (болото, Підмонастирок Рдх), **Круглий Лан** (поле, Волиця-Деревлянська Бск), **Крутий Горб** (частина села, Руда-Сілецька Км-Бзк) тощо.

г) часу появи об'єкта:

Нова Лінія (вулиця, Княже Ск), **Стара Кривуля** (старе річище, Комарів Ск), **Старий Цвинтар** (кладовище, Зарудці Жвк). Вказівка на час появи об'єкта, його вік виражена зазвичай компонентами *старий* – *новий*, *молодий* з актуалізацією сем 'давню' – 'недавню', 'раніше' – 'пізніше' тощо: **Старий Буг** (старе річище, Теляж Ск) – **Новий Буг** (нове річище р. Західний Буг, Теляж Ск), **Старий Цвинтар** – **Новий Цвинтар** (кладовища, Боратин Брд) тощо.

д) інших ознак:

Гнила Долина (долина, Паликорови Брд), **Мокрі Груні** (розлив, В'язова Жвк), **Голодна Вода** (джерело, Пониква Брд), **Голодний Кут** (ліс, Старий Яричів Км-Бзк), **Золотий Лан** (поле, Красне Бск), **Золота Гора** (поле, Якимів Км-Бзк), **Кудлате Багно** (болото, Шабельня Жвк), **Пусте Болото** (непридатні землі, Немилів Рдх), **Смарката Гора** (гора, Стенятин Ск) тощо.

На якісну (зазвичай негативну) характеристику об'єкта вказують і складені мікротопоніми, атрибутивний компонент яких виражений прикметником *чортовий*. Очевидно, такі назви первісно мали значення "непевного" місця, однак у процесі функціонування воно втратилося: **Чортова Гора** (поле, Савчин Ск), **Чортове Озеро** (урочище, Перемисловичі Ск) тощо.

2) "відносний прикметник + іменник". Диференціатор (відносний прикметник) у мікротопонімах складеної структури утворений зазвичай за допомогою релятивних суфіксів -ов-, а також -с(')к-, -ц(')к-, -з(')к-, які найчастіше виражають зв'язок із поселенням, належність населенню, місцем розташування. Варто зазначити, у деяких прикметниках, що є компонентами назв, збереглися непалатальні морфеми -ск-, -цк-. Серед об'єктів, названих мікротопонімами, найбільше лісів, земельних угідь, а також частин села.

Диференціатор у складених утвореннях вказує на певну ознаку денотата за його зв'язком із:

а) населеним пунктом (насамперед сусіднім). Такі відойконімні назви продуктивні в мікротопоніміконі північних районів Львівської області. Вони, як правило, мотивовані назвою поселення, якому належить географічний об'єкт чи на межі з яким розташований:

Батиївське Озеро (озеро, Батиїв Рдх, Кустин Рдх) < *батиївське* (< ойконім Батиїв (село Рдх) + -ськ(е)) *озеро*. Надалі вказуватимемо лише ойконіми, від яких утворено прикметники.

Копитівська Дорога (частина села, Тартаків Ск) (< *Копитів* (село Ск)).

Себечівська Долина (поле, Борятин Ск) (< *Себечів* (село Ск)).

У мікротопоніміконі засвідчено пропріативи, мотивовані назвами інших мікрооб'єктів:

Корківський Ліс (ліс, Лубнівка Ск) (< *Корків* (урочище, де було село, Варяж Ск, Лубнівка Ск)).

Купина Піщанська (поле, Хлівчани Ск) (< *Піщанка* (частина села, Хлівчани Ск)).
б) іншим етносом:

Жидівський Цвинтар (кладовище, Новий Яричів Км-Бзк), **Німецький Цвинтар** (кладовище, Журатин Бск), **Польська Колонія** (присілок, Пісочне Ск), **Циганський Кут** (частина села, Зубів-Міст Км-Бзк). Дослідження мікротопонімії дає цінну інформацію про буття різних етносів (українців, а також поляків та євреїв) у цій місцевості, демографічну ситуацію в регіоні сьогодні та в минулому. Населення півночі Львівщини є українським, що в мікротопонімії простежуємо зазвичай через мотивувальну базу найменувань, яка переважно українська. Зафіксовано лише поодинокі назви, утворені від *руський*, дуже рідко *український*, які здебільшого вказують на межу “свого” і “чужого” (порівняймо, **Руський Ліс – Мазурська Соснина** (ліс, Корсів Брд)). Про перебування інших народностей свідчать насамперед відетнонімі мікротопоніми (наприклад, **Жидівська Дебра** (западина, Нова Скварява Жвк), **Мазурські Гори** (ліс, Глинськ Жвк), **Польська Колонія** (присілок, Ракобовти Бск, Свитазів Ск) тощо).

в) місцевою флорою та фауною:

Барвінкова Гора (гора, Нова Скварява Жвк), **Вербова Проруба** (пасовище, Нивиці Рдх), **Вівчий Брід** (брід, Кулява Жвк), **Вовча Яма** (ліс, Волиця-Деревлянська Бск, Соколя Бск), **Вовчий Ліс** (ліс, Поториця Ск), **Жаб'яче Болото** (луг, Старий Добротвір Км-Бзк), **Липова Гора** (горб, Батятичі Км-Бзк) тощо.

г) певним об'єктом:

Клебанська Дебра (западина, Дубрівка Жвк), **Церковна Дорога** (дорога, Лісок Бск).

д) соціальною власністю:

Громадська Криниця (криниця, Кутище Брд), **Державний Ліс** (ліс, Обидів Км-Бзк), **Гмінний Ліс** (ліс, Циків Бск), **Колгоспний Ліс** (ліс, Поздимир Рдх), **Панський Клин** (поле, Завидче Рдх) тощо. Соціальна сфера сьогодні та в минулому широко репрезентована в мікротопонімії півночі Львівщини, є її важливим фрагментом, адже цей пласт пропріальної лексики відображає дійсність через світосприйняття номінатора, вказує на потрібне та важливе в його житті. У мікротопонімії продуктивне протиставлення “панський – громадський” (**Панський Ліс – Громадський Ліс** (ліс, Журатин Бск)), рідше *хлопський* (**Панське Болото – Хлопське Болото** (пасовище, Низи Ск), **Панський Ліс – Хлопський Ліс** (ліс, Горбанівка Брд)), що відображає характер землеволодіння (індивідуальне – колективне). Як відомо, ця опозиція сьогодні неактуальна, однак мікротопонімії одиниці і далі функціонують. Окрім цього, назви з диференціатором *панський* частотні в мікротопонімії регіону. На колективну власність вказують найменування з компонентом *колгоспний*, *колхозний* (**Колгоспна Соснина** (ліс, Волиця-Деревлянська Бск), **Колгозна Пасіка** (ліс, Банюнин Бск)), зрідка *державний* (**Державний Ліс** (ліс, Обидів Км-Бзк), **Державні Стави** (став, Руда-Крехівська Жвк)). Порівняно з “панськими” мікротопонімами, ці назви виникли пізніше і функціонують поряд із ними.

3) “присвійний прикметник + іменник”. Це найпродуктивніший тип творення найменувань аналітичної форми, адже подібні географічні об'єкти легше розрізняти за належністю особи. Мікротопоніми номінують здебільшого земельні угіддя, пасовища, сінокоси, частини лісу, вулиці населеного пункту. Диференціатор (присвійний прикметник) у таких сполуках містить в основі посесивно-релятивні форманти -ів, -ин.

Атрибут у складених найменуваннях походить від:

а) антропонімів (зазвичай особових найменувань власників географічних об'єктів):

– християнських імен:

Андрунева Соснина (ліс, Немилів Рдх) < *Андрунева* (посесивне утворення від антропоніма (надалі антр.) *Андрунь* (Тр., 33–35) за допомогою суфікса -ев(а)) *соснина*. Оскільки мікротопоніми тотожні за структурою словосполученням, від яких ці назви утворено, то надалі вказуватимемо лише антропоніми, засвідчені в основах прикметників.

Власова Саджалка (яма, Зубків Ск) (< антр. *Влас* (Ред., I, 158)).

Дорошева Нива (сінокіс, Мощана Жвк) (< антр. *Дорош* (Фар., 188)).

Меланчині Сади (хутір, Зубів-Міст Км-Бзк) (< антр. *Меланка* (Тр., 223–224)).

– давніх слов'янських імен:

Блажків Запуст (ліс, Попівці Брд) (< антр. *Блажеко* (Фар., 146)).

Голубова Долина (долина, Кустин Рдх) (< антр. *Голуб* (Ред., I, 226)).

– прізвиськ чи пізніших прізвищ за певною рисою вдачі першонасія (поміпа personalia):

Сироїдова Яма (ставок, Городище Ск) (< антр. *Сироїд* (Ред., II, 957)).

Фаринова Сіножать (сінокіс, Поздимир Рд) (< антр. *Фарина* (Ред., II, 1089)).

– прізвищ, утворених від апелювативних позначень особи:

Бойкова Вулиця (кут, Завишень Ск) (< антр. *Бойко* (Фар., 147)).

Гончарів Сад (сад, Пустельники Рдх) (< антр. *Гончар* (Ред., I, 228)).

б) андронімів:

Зубишина Грибейка (дорога, Добросин Жвк) (< андронім *Зубиха* < антр. *Зуб* (Фар., 196)).

“Числівник + іменник”.

У мікротопоніміконі досліджуваного регіону таких складених найменувань засвідчено небагато. Залежний компонент здебільшого виражений порядковим числівником і виступає в препозиції до головного, поєднуючись з ним атрибутивними зв'язками. За граматичними властивостями такі мікротопоніми подібні до дериватів “прикметник + іменник”. Вони зазвичай утворюють повні опозиційні пари (наприклад, **Перші Ниви – Другі Ниви** (частини села, Ниви Жвк)), у яких кваліфікатор однаковий. У деяких випадках складений мікротопонім (з диференціатором *другий*) співвідноситься з відповідною простою назвою (неповна опозиційна пара: **Безодня – Друга Безодня** (джерело, Себечів Ск)). Найменування з квантитативним компонентом вказують на розташування об'єктів один за одним, деколи на час появи об'єкта. Вони можливі лише завдяки статичній позиції суб'єкта номінації (з центру). До таких мікротопонімів зараховуємо: **Перші Гони – Другі Гони** (поле, Голосковичі Брд), **Перша Культура – Друга Культура** (ліс, Великосілки Км-Бзк), **Перша Рогатка – Друга Рогатка** (ліс, Борове Жвк), **П'ятнадцятий Квартал** (район, Червоноград). У мікротопонімах використовують переважно порядкові числівники в межах першої трійки.

Непродуктивною у творенні назв дрібних географічних об'єктів є модель “кількісний числівник + іменник”: **Двадцять Моргів** (ліс, Бишів Рдх), **Сім Доріг** (галявина, Річки Жвк), **Штири Буки** (дерево, Немилів Рдх). У таких сполуках між компонентами простежуємо зв'язок керування, а стрижневе слово (у цьому випадку диференціатор) виражене числівником. Мікротопоніми здебільшого мотивовані площею земельної ділянки, а також найменують посадки дерев.

“Іменник + іменник”.

Незначну кількість проаналізованих мікротопонімів утворили шляхом онімізації словосполучень іменника з іменником, поєднаних зв'язком безпосереднього (безприйменникового) та опосередкованого (прийменникового) керування:

а) “іменник + іменник у безприйменниковому Р. в.”. Диференціатор у цих найменуваннях виражений антропонімом і розміщений здебільшого у постпозиції до кваліфікатора, вказує на належність географічного об'єкта особі:

Вулиця Стаха (вулиця, Карів Ск) < *вулиця Стаха* (< генітив антр. *Стах* (Фар., 288)). Надалі вказуватимемо лише антропонім, від якого походить мікротопонім.

Гора Чорної Каськи (гора, Зарудці Жвк) (< антр. *Чорна Каська* (вірогідно, антропонім функціонує як прізвисько)).

Ставок Грицеїв (став, Шишківці Брд) (< родинна назва *Грицеї*).

Зрідка вживають у мікротопонімії назви з препозитивним означенням (диференціатором):

Думанського Лози (галявина, Орани Брд) (< антр. *Думанський* (Фар., 190)).

Панасевича Дорога (дорога, Карів Ск) (< антр. *Панасевич* (Ред., II, 787)).

б) “іменник + прийменник + іменник”. Словотвірний аналіз засвідчив, що мікротопонімів у формі іменникових сполучень з опосередкованим зв'язком керування порівняно мало. Такі найменування чітко окреслюють розміщення об'єкта в просторі. Кваліфікатор зазвичай тотожний ідентифікатору і вказує на тип іменованого об'єкта. Диференціатор (залежний компонент) виражений:

– конструкцією Р. в. з прийменниками *біля, коло, до*:

Вигін біля Багна (вигін, Пустельники Рдх), **Саджавка коло Брика** (саджавка, Школярі Жвк), **Дорога до Глубишева** (дорога, Варяж Ск);

– конструкцією О. в. з прийменниками *за, під*:

Дорога під Бірком (дорога, Русин Ск), **Озеро за Лисачков** (озеро, Щуровичі Рдх);

– конструкцією М. в. з прийменником *на*:

Водосховище на Калашеві (водойма, Зіболки Жвк), **Каплиця на Гаях** (каплиця, В'язова Жвк).

Висновки. Складені найменування з-поміж усіх класів топонімів найбільше властиві мікротопонімії. Вони поширені на території півночі Львівщини (18,31 % від усієї кількості одиниць), однак у мікротопоніміконі спостерігаємо тенденцію до “спрощення”, універбізації їхньої структури. Такі назви детально локалізують об'єкт у просторі. Найпродуктивніші є мікротопоніми, в яких диференціатор виражений прикметником (*Бужанський Клин, Кравцеве Озеро, Чортова Шия*). Менш частотними є найменування, виражені словосполученням іменників (*Долина Реміра, Окописко під Грабинов*), а також структури з квантитативним компонентом (*Перша Шия – Друга Шия, Сім Доріг, Сто Моргів*).

Перспективи використання результатів дослідження. Складені мікротопоніми – кількісно значна група пропріальних одиниць. Їхнє вивчення необхідне для розуміння особливостей структурно-словотвірної організації цього класу топонімів, аналіз розширює та поглиблює дослідження онімів як мовних одиниць.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баньої В. Ф. Мікротопонімія басейну річки Ужа (на матеріалі українських говірок Закарпаття) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / В. Ф. Баньої. – Івано-Франківськ, 2009. – 202 с.

2. Білінська Л. П. Формування мікротопонімії Покуття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Л. П. Білінська. – Івано-Франківськ, 2012. – 17 с
3. Вебер Н. В. Мікроойконімія Івано-Франківщини : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Н. В. Вебер. – Івано-Франківськ, 2012. – 20 с.
4. Заїнчовська О. В. Мікротопонімія південно-східного Поділля (на матеріалі Кіровоградської області) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / О. В. Заїнчовська. – Кіровоград, 2009. – 20 с.
5. Лісняк Н. І. Мікротопонімія Західного Поділля : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Н. І. Лісняк. – Ужгород, 2004. – 20 с.
6. Лужецька О. Б. Мікротопонімія Південно-Західного Опілля : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / О. Б. Лужецька. – Івано-Франківськ, 2015. – 20 с.
7. Поляруш Т. І. Мікротопонімія і місцевий лінгвальний контекст / Т. І. Поляруш // *Studia Slovakistica. Ономастика. Топоніміка* : зб. наук. пр. / [упоряд. і відп. ред. : С. Пахомова, Я. Джоганик]. – Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2009. – Вип. 10. – С. 372–383.
8. Просвирнина И. С. Особенности семантики русских составных топонимов [Електронний ресурс] / И. С. Просвирнина // *Известия Уральского государственного университета*. – 2001. – № 20. – Режим доступа : [http://proceedings.usu.ru/?base=mag/0020\(0104200](http://proceedings.usu.ru/?base=mag/0020(0104200)
9. Склярєнко О. М. Дещо про складені ойконіми (спроба типологічного зіставлення) / О. М. Склярєнко // *Студії з ономастики та етимології* / НАН України, Ін-т укр. мови; [редкол. : В. П. Шульгач (відп. ред.) [та ін.]. – Київ : Довіра, 2009. – С. 166–174.
10. Склярєнко А. М. "Степень ономатизации" топонимов разных типов / А. М. Склярєнко // *Восточнославянская ономастика : исследования и материалы*. – Москва : Наука, 1979. – С. 59–69.
11. Сокіл Н. В. Мікротопонімія Сколівщини / Н. В. Сокіл. – Львів : Афіша, 2008. – 205 с.
12. Суперанская А. В. Что такое топонимика? / А. В. Суперанская; отв. ред. Г. В. Степанов; Академия наук СССР. – Москва : Наука, 1985. – 176 с.
13. Шанский Н. М. Двусловные названия городов в русском языке / Н. М. Шанский // *Ономастика Поволжья. I : матер. I Конференции по ономастике Поволжья*. – Ульяновск : Ин-т языкознания АН СССР, 1969. – С. 91–96.
14. Яніцька Н. Р. Мікротопонімія центральних та східних районів Львівської області : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Н. Р. Яніцька. – Львів, 2012. – 18 с.

REFERENCES

1. Banoi, V. F. (2009). *Mikrotoponimiia baseinu richky Uzha (na materialii ukrainskykh hovirok Zakarpatti)*, – 202 s.
2. Bilinska, L. P. (2012). *Formuvannia mikrotoponimii Pokuttia: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 "Ukrainska mova"*. Ivano-Frankivsk.
3. Veber, N. V. (2012). *Mikrooikonimiia Ivano-Frankivshchyny: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 "Ukrainska mova"*. Ivano-Frankivsk.

4. Zainchkovska, O. V. (2009). *Mikrotoponimiia pivdenno-skhidnoho Podillia (na materialy Kirovohradskoi oblasti): avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 "Ukrainska mova"*. Kirovohrad.
5. Lisniak, N. I. (2004). *Mikrotoponimiia Zakhidnoho Podillia: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 "Ukrainska mova"*. Uzhhorod.
6. Luzhetska, O. B. (2015). *Mikrotoponimiia Pivdenno-Zakhidnoho Opillia: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 "Ukrainska mova"*. Ivano-Frankivsk
7. Poliarush T. I. (2009). Mikrotoponimiia i mistsevyi lingvalnyi kontekst. In: *Studia Slovakistica. Onomastyka. Toponimika: zb. nauk. pr. / [uporiad. i vidp. red.: S. Pakhomova, Ya. Dzhoganyk]*. Uzhhorod: Vyd-vo Oleksandry Harkushi, vyp. 10, 372–383.
8. Prosvirina, I. S. (2001). Osobnosti semantiki russkikh sostavnykh toponimov. In: *Izvestiya Uralskogo gosudarstvennogo universiteta, № 20*. Retrieved from [http://proceedings.usu.ru/?base=mag/0020\(0104200](http://proceedings.usu.ru/?base=mag/0020(0104200)
9. Skliarenko, O. M. (2009). Deshcho pro skladeni oikonimy (sproba typolohichnoho zistavleniia). In: *Studii z onomastyky ta etymolohii / NAN Ukrainy, In-t ukr. movy; [redkol.: V. P. Shulhach (vidp. red.) [ta in.]. Kyiv: Dovira, 166–174*
10. Sklyarenko, A. M. (1979). "Stepen onomatizatsii" toponimov raznykh tipov. In: *Vostochnoslavianskaya onomastika: issledovaniya i materialy*. Moskva: Nauka, 59–69.
11. Sokil, N. V. (2008). *Mikrotoponimiia Skolivshchyny*. Lviv: Afisha.
12. Superanskaya, A. V. (1985). *Chto takoe toponimika?* / otv. red. G. V. Stepanov; Akademiya nauk SSSR. Moskva: Nauka.
13. Shanskiy, N. M. (1969). Dvuosnovnyie nazvaniya gorodov v russkom yazyike. In: *Onomastika Povoljya. I: mater. I Konferentsii po onomastike Povoljya*. Ulyanovsk: In-t yazykoznaniiya AN SSSR, 91–96.
14. Yanitska, N. R. (2012). *Mikrotoponimiia tsentralnykh ta skhidnykh raioniv Lvivskoi oblasti: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 "Ukrainska mova"*. Lviv.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ ДЖЕРЕЛ

Ред. – *Редько Ю. К.* Словник сучасних українських прізвищ : у 2 т. / Юліян Редько ; Наукове товариство ім. Т. Шевченка. – Т. 1 : А–М. – Львів, 2007. – 720 с. ; Т. 2 : Н–Я. – Львів, 2007. – 1438 с.

Тр. – *Трійняк І. І.* Словник українських імен / І. І. Трійняк ; відп. ред. І. М. Железняк. – Київ : Довіра, 2005. – 509 с.

Фар. – *Фаріон І.* Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини кін. XVIII – поч. XIX ст. (з етимологічним словником) / Ірина Фаріон ; НАН України, Ін-т народознавства. – Львів : Літопис, 2001. – 371 с.

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ:

Брд	–	Бродівський район Львівської області
Бск	–	Буський район Львівської області
Жвк	–	Жовківський район Львівської області
Км-Бзк	–	Кам'янка-Бузький район Львівської області
Рдх	–	Радехівський район Львівської області
Ск	–	Сокальський район Львівської області

MICROTOPONYMS OF THE COMPOUND STRUCTURE OF LVIV NORTH REGION**Oksana PROTS'**

*Technical College
Ivan Pul'uj National Technical University of Ternopil,
7, Tarnavskiy, Str., Ternopil, Ukraine, 46024,
phone 097 197 45 52
e-mail: proc1985@ukr.net*

The article is dedicated to comprehensive study of microtoponymy of Lviv North region (it's the territory of Brody, Busk, Zhovkva, Kamyanka-Buzka, Radekhiv and Sokal Districts). Over 15500 microtoponyms, gathered in the way of expeditions and respondents' questionings, are analysed.

The peculiarities of creation and functioning of microtoponyms of the compound structure are discovered. Based on the analysis of the derivation system of region microtoponymy considerable number of multicomponent proper names of the small geographical objects (18,31 %) is found. Microtoponym of the compound structure is the integral nominative unit. The creation of these proper names is related to the objective reality. Region microtoponymy serve as a means of accurate identification of geographical objects in space. The formation of microtoponyms of the analyzed structure is also due to the specifics of human thinking and memory. The names of the compound structure were being created in the way of substantivization and onimization of noun and adjective (most productive; *Бабине Озеро, Ваврикова Кобаня, Галанова Струга*), noun and noun (*Вигінь за Паліцаєм, Гора Чорної Каськи*), numeral and noun (*Кут Перший – Кут Другий – Кут Третій, П'ятнайцятий Квартал, Штири Буки*). It has been established that the local geographical terminology and anthroponomic lexicon were prevailing in the microtoponyms motivation. Microtoponyms of the compound structure often become simple in the process of their functioning (**Саганів Кут → Саганівка // Саганицина*). For the most part, such proper names of the small geographical objects acquire a simple structure in the way of the substantivization of the attributive component (*Гнилий, Козакове*). Microtoponyms of the compound structure (noun and noun) often become the form of prepositional constructions (**Поле під Макітров → Під Макітров*).

The results of the research of the derivation system of microtoponymy of Lviv North region extend the conception of the specificity of microtoponym, the peculiarities of its creation and functioning.

Keywords: anthroponym, appellative, attribute, microtoponym, oykonym.